

Lessen uit een duister verleden

Na het seksueel misbruik in de katholieke Kerk is er nu aandacht voor niet-seksueel misbruik in wees- en kindertehuizen.

Er moeten dringend lessen getrokken worden uit het verleden voor de aanpak en preventie van misbruik in andere gezagsinstellingen. Misbruik in de psychiatrie, in internaten, in sportorganisaties, jeugdbewegingen en andere vrijetijdsorganisaties halen af en toe de actualiteit, maar zijn nog niet het voorwerp van systematische debatten in de pers, laat staan van grondig en systematisch wetenschappelijk onderzoek. Althans in België niet. In Nederland liet de Commissie-Deetman een hele reeks achtergrondstudies verrichten. In het Verenigd Koninkrijk werd onderzoek gedaan naar misbruik van kinderen in pleeggezinnen, en in Ierland naar kindermis-

Kindermisbruik in gezagsinstellingen moet systematisch onderzocht worden

bruik in scholen en jeugdclubs. Dergelijk onderzoek toont aan dat – naast individuele factoren – ook structurele oorzaken bijdragen tot (al dan niet seksueel) kindermisbruik in institutionele context: de cultuur van het stilzwijgen, de systematische culpabilisering en intimidatie van slachtoffers, het bedekken met de ‘mantel der liefde’ van wat al te gemakkelijk bestempeld werd als ‘individuele uitwassen’, het uitblijven van officiële reacties van zowel gerechtelijke als gezondheidsinstanties, het zijn maar enkele aspecten die dringend meer aandacht en onderzoek verdienen. Laat maar komen dus, die wetenschappelijke commissie, maar laat ze dan ook ervaringen uitwisselen met het buitenland, een gecombineerde aanpak vanuit verschillende disciplines uitwerken en onderzoek verrichten naar de structurele oorzaken van mogelijk misbruik in eender welke gezagsinstelling, en dit met het oog op preventie.

Ivo Aertsen en collega's van de onderzoekslinje herstelrecht (KU Leuven)

DE SYRIËPROBLEMATIEK KAN POSITIEVE BIJWERKINGEN HEBBEN

Nu hun zonen in gevaar zijn distantiëren moslims zich openlijk van extremisme. Een goede zaak, vindt **LUCKAS VANDER TAELEN**, zolang ‘autochtonen’ nu niet zelfgenoegzaam gaan doen.

Tijd voor een goed gesprek

LUCKAS VANDER TAELEN

Wie? Vlaams parlementslid (Groen).

Wat? De tragiek van de Syriëstrijders kan met wat goede wil aan beide kanten een hefboom zijn tot een onbevooroordeeld gesprek tussen moslims en politici.

De ontreddering van de ouders van wie de zoon in Syrië is gaan vechten heeft verrassende binnenlandse gevolgen. Het is misschien niet de eerste keer dat dramatische gebeurtenissen onverwacht positieve bijwerkingen hebben, maar het levert een unieke kans op die de politieke wereld niet mag missen.

Toen de berichten opdoken over jonge Belgische Syriëstrijders was binnen de islamitische gemeenschap voor het eerst een groot aantal stemmen te horen die zich onduidelijk met kracht uitspreken tegen elke vorm van religieus fanatisme. Niet dat dit vroeger nog niet gebeurd was. Er waren wel al eerder kritische geluiden te horen tegenover het groeiende radicalisme onder jongeren, maar de meest voorkomende reactie was er eerder een gewezen ontkenning. Toen RTBF-journalist Christophe Deborsu in Anderlecht naar commentaar peilde op een bijzonder agressieve toespraak van een imam, sloten de geleerden zich meteen: Deborsu werd als manipulator afgedaan, over de essentie werd niet gesproken. Toen in mijn gemeente Vorst een bekende haatprediker uitgenodigd werd in een islamitisch cultureel centrum, werd elke kritiek daarop afgedaan als racistisch. In de islamitische gemeenschap overheersde tot voor kort steeds de neiging om elke

bezorgdheid over slechte invloeden op de eigen groep binnenskamers te houden en kritiek van buitenstaanders af te doen als stigmatiserend. En hoe weinig de grote meerderheid ook achter radicale predikers stond, toch spraken weinigen er zich openlijk tegen uit, omdat het als een aantasting van de eer van de gemeenschap werd gezien en dus schandelijk. Die neiging om de schending van de eer belangrijker te vinden als een bevrijdende zelfkritiek was vooral in Brussel vaak te zien, als families hun zonen tegen beter weten in bleven verdedigen, ook al hadden ze bewezen misdrijven gepleegd.

Tijd voor zelfkritiek

Nu is daar verandering in gekomen, omdat ouders vrezen voor het leven van hun kinderen die onder invloed van radicale predikers naar Syrië getrokken zijn. Nu kan de moslimgemeenschap niet anders meer dan zich openlijk uitspreken tegen de kwalijke invloed van de islamisten. Als kinderen in gevaar zijn, is ontkenning immers geen optie: dat was net zo toen ten tijde van Dutroux gewone mensen massaal op straat kwamen in witte marsen.

Maar er schuilt een gevaar: dat de heilzame introspectie van de islamitische gemeenschap aan de ‘autochtone’ kant gezien zou worden als een overwinning van het eigen gedachtegoed. Deze situatie zou juist een aanleiding moeten zijn om ook daar net zo goed aan zelfkritiek te doen en een balans op te maken van wat er fout is gelopen met vaak goed bedoelde politieke initiatieven die niets opleverden.

De moslimgemeenschap lijkt nu in te zien dat elke kritiek op radicaal islamisme niet meteen als malafide moet worden afgedaan. Net zo goed moet zij nu een inspan-

Nu de moslimgemeenschap zich openlijk

ning doet om te begrijpen dat het niet afwijzen van destructief gedrag van jongeren in het verleden vaak op veel onbegrip stuitte.

Historische kans

Maar als we er echt willen uitkomen, dan moeten ook politieke verantwoordelijken in eigen boezem kijken en zich afvragen waarom geen enkele integratiepolitiek haar doel bereikt heeft. Politici moeten zich op hun beurt proberen in te leven in de uitzichtloze situatie waarin veel allochtone jongeren leven. Zij moeten durven toegeven dat slecht onderwijs, onaangepaste opleidingen en discriminatie tot astronomische werkloosheidscijfers hebben geleid en

GERT PEERSMAN

HET GEVAAR VAN DE NIEUWE INDEX

Iedereen in de regering is het erover eens dat de loonkosten in vergelijking met onze handelspartners aan het ontsporen zijn, maar drastische maatregelen liggen altijd wel voor iemands achterban gevoelig. Als compromis hebben ze dan maar besloten om het overgewicht te bestrijden door de weegschaal aan te passen. De concurrentiehandicap wordt nu aangepakt door te sleutelen aan de index.

Voortaan zou de index beter moeten aansluiten bij het echte koopgedrag van gezinnen. Indien er bijvoorbeeld meer in de koopjesperiode wordt gekocht, dan wordt daar nu rekening mee gehouden. In een volgende stap is het de bedoeling om het koopgedrag van de consument maandelijks te registreren, zodat er met de effectief betaalde prijs rekening gehouden kan worden. Indien de consument in de supermarkt bijvoorbeeld een goedkope huiskamer koopt in plaats van

zijn gebruikelijke merkproduct, dan wordt die lagere prijs gebruikt voor de berekening van de index.

Beide aanpassingen zouden samen al snel een neerwaarts effect op de index moeten hebben van ruim een half procent. De doelstelling is bijgevolg bereikt zonder dat er iemand gezichtsverlies moet lijden. Door het negatieve effect op de index, stijgen de lonen immers ook minder, waardoor de concurrentiehandicap terugloopt. Applaus op de banken van de werkgevers. Zij juichen de aanpassingen toe. Niemand kan er tegen zijn om de index zo goed mogelijk te laten aansluiten bij het werkelijke koopgedrag van de gezinnen, toch?

Het nieuwe systeem zal echter als een boemerang in het gezicht van de regering en werkgevers terugkeren. Door de aanpassingen stap men af van het begrip koopkracht – de enige bestaansreden van de index – en vervangt men het

door iets wat op hol kan slagen. De koopkracht in stand houden betekent dat een consument voor en na een stijging van de prijzen exact dezelfde korf goederen zou moeten kunnen kopen: dezelfde fles wijn, jeans, citytrip, yoghurt, enzovoort. In het nieuwe systeem gooit men dit uitgangspunt echter overboord omdat de samenstelling van de goederenkorf constant zal wijzigen, wat zal resulteren in allerlei nare bijwerkingen.

Dat is precies hetgeen vandaag al aan het gebeuren is. Door de crisis houden de consumenten de vinger op de knip. Ze schakelen over naar goedkopere huismerken en kopen meer in de solden. Het perverse van het nieuwe systeem is dat dit koopgedrag zelf een negatieve impact op de index heeft, waardoor de lonen ook minder zullen stijgen en we in een negatieve spiraal terechtkomen. Door het negatieve effect op de lonen, daalt immers de koopkracht, waardoor gezinnen nog

Zodra de economie weer aantrekt, zullen de lonen ontsporen door de nieuwe berekening van de index

meer zullen overschakelen op goedkope producten, de index en bijgevolg de lonen verder zullen dalen, enzovoort. De werkgevers en regering zien dit misschien graag gebeuren omdat dat op korte termijn de concurrentiekracht doet verbeteren, maar exact het tegenovergestelde zal gebeuren als de economie aantrekt en er meer vertrouwen is. Consumenten zullen overschakelen naar duurdere producten en meer buiten de koopjesperiode winkelen, waardoor de index

afzet tegen extremisten, is het aan de politici om empathie te tonen. © Filip Claus

Politici moeten zich proberen in te leven in de uitzichtloze situatie waarin veel allochtone jongeren leven

dat zij die veel te lang getolereerd hebben. Anders gezegd: zonder gesprek komen we er niet uit. Moslims zowel als politieke verantwoordelijken moeten eindelijk een inspanning doen om de andere proberen te begrijpen. In een memorabel interview had de Amerikaan Robert McNamara, minister

van Defensie onder president Kennedy, het over de noodzaak empathie op te brengen voor je gesprekspartner. Je proberen in te beelden hoe hij jou bekijkt vanuit zijn leefwereld. En niet te praten vanuit het eigen grote gelijk, maar door in onderling overleg inzicht proberen te krijgen in de manier waarop we elkaar zien. Het over wederzijdse oordelen en vooral vooroordelen te hebben, om zo misverstanden, onbegrip en rancunes uit te praten. Zo kan de tragiek van de jonge Syriëstrijders collateralen gevolgen hebben en een historische kans bieden die niemand onbenut mag laten zonder terecht beschuldigd te worden van schuldig verzuim.

spontaan zal stijgen zonder dat de producten zelf duurder zijn geworden. De lonen zullen vervolgens geïndexeerd worden, waardoor de koopkracht effectief toeneemt en er nog meer duurdere producten zullen gekocht worden. Daar zal het natuurlijk niet bij blijven. De bedrijven zullen de hogere lonen doorrekenen in hun prijzen, waardoor de index nog verder de hoogte ingaat en er nog meer olie op het vuur gegooid wordt. Je krijgt bijgevolg een spontane ontsporing van de lonen louter omdat de economie aantrekt. Indien het effect van de aanpassing op de index al een half procent is, nog voor er een spiraal op gang komt, dan zouden de uiteindelijke gevolgen wel eens aanzienlijk kunnen zijn. Benieuwd of de werkgevers het nieuwe systeem dan nog zullen toejuichen. Hun enthousiasme is dan ook zeer kortzichtig. Misschien moeten de vakbonden het lot

een handje toesteken door in hun 1 mei-speeches op te roepen om allemaal samen duurdere producten te kopen. Indien we allemaal ons weekendje Amsterdam inwisselen voor een trip naar New York, de duurste whisky en de hipste jeans kopen, dan krijgen we dit met de aanpassingen van de index via een hoger loon gewoon integraal terugbetaald door onze werkgever. Heeft dit iets met koopkracht te maken? Absoluut niet. Koopkracht en effectieve consumptie zijn twee verschillende zaken. Laten we deze ondoordachte aanpassing dus maar beter zo snel mogelijk afvoeren, voordat er een infernale spiraal op gang komt, en eens ernstig nadenken over onze index en ons competitiviteitsprobleem.

Gert Peersman is hoogleraar economie, verbonden aan de UGent. Zijn column verschijnt tweewekelijks op dinsdag.

'Ik heb daar behoefte aan. Dat is waarschijnlijk ergens een afwijking in mijn hersenen.'

51 boeken leverde minister van staat **MARK EYSKENS** al af, maar stoppen met schrijven is geen optie (op Studio Brussel).

COLUMN PAUL MAGNETTE SOCIALE ONZEKERHEID

De door een arrest van het Grondwettelijk Hof bevolen toenadering tussen het statuut van arbeider en dat van bediende is een grote uitdaging. Het werknemersstatuut is immers een fundamenteel onderdeel van het sociaal contract zoals we dat in Europa kennen. Historisch is dat niet altijd het geval geweest. De werknemer onderging de door de werkgever gedicteerde loonvoorwaarden. Dat verklaart waarom de vakbonden een ideaal van gelijkaardige arbeidsvoorwaarden in coöperatieve productie-eenheden verdedigden. Maar toen het model van de grote onderneming onontkoombaar bleek, wijzigden de vakbonden geleidelijk aan hun strategie: in plaats van het loonstelsel te verwerpen, trachtten ze het een wettelijke basis te geven en het met rechten en beschermende maatregelen aan te vullen.

In de jaren van economische groei betekende het sociale compromis een ruil van productiviteitswinst (ten voordele van de werkgevers) tegen loonsverbeteringen en de collectieve rechten van de sociale zekerheid (ten voordele van de werknemers). Die evolutie is gradueel verlopen en de stelsels zijn sterk verschillend gebleven. 'Handarbeiders' en 'geestesarbeiders', werknemers in de privésector en werknemers in de publieke sector – om nog te zwijgen van de kloof tussen werknemers en zelfstandigen – vorderden elk met hun eigen ritme en hun eigen modaliteiten, die vaak ook van sector tot sector verschilden. Toch volgden al die evoluties eenzelfde algemene trend, die van de geleidelijke uniformering van de sociale rechten.

Sinds het einde van de drie gouden decennia is die beweging vastgelopen. De tijd is voorbij dat mensen in een bedrijf (vaak dat van hun ouders) aan de slag gingen en er heel hun loopbaan doorbrachten, in een reeks voorspelbare stappen die telkens samengingen met bekende en stabiele rechten en voordelen. De opkomst van een massale werkloosheid heeft een einde gemaakt aan de uitgestippelde trajecten en heeft de statuten gediversifieerd (arbeidsovereenkomsten van bepaalde duur, gesubsidieerde banen, zogenoemde atypische banen). Tegelijkertijd is de manier hoe werk wordt georganiseerd veranderd, (flexibiliteit en polyvalentie, de prestatiecultus, de constante druk om zich aan te passen), en dat heeft de verschillen tussen de werknemers vergroot. Dat alles leidt tot wat socioloog Robert Castel een 'sociale onzekerheid' noemde, een bron van stress en rivaliteit en van de beroepsziekten en sociale kwalen die eruit voortvloeien.

De harmonisatie van de statuten die het Grondwettelijk Hof oplegt, verwijst in zekere zin naar een van de grote problemen van het huidige sociaal-economische model: zijn onvermogen om integratie te scheppen, om 'een samenleving te maken'. Terwijl het individuele contract afhangt van de goede wil van de werkgever en het eigen vermogen van de werknemer om zijn rechten te verdedigen, berust een statuut op collectieve onderhandeling. En terwijl de logica van het contract geneigd is persoonlijke situaties te individualiseren, scheidt het statuut voorwaarden die voor alle werknemers niet identiek, maar vergelijkbaar zijn.

Die filosofie is uiteraard essentieel voor de werknemers. Ze verzekert niet alleen hun bescherming door het recht, maar speelt ook een essentiële rol voor de cohesie binnen de bedrij-

Vergelijkbare statuten scheppen een gevoel van billijkheid, wat bijdraagt tot de productiviteit

ven en tussen de bedrijven van eenzelfde sector. Terwijl de verschillen tussen individuen en sectoren wrok en verbittering doen ontstaan en dus voortdurende onderhandelingen noodzakelijk maken, scheppen vergelijkbare statuten een gevoel van billijkheid dat bijdraagt tot de sereniteit van de sociale betrekkingen en dus tot de productiviteit. In een ruimere context dan die van de bedrijven en de sectoren is de toenadering tussen de rechten van werknemers een fundamenteel bindend element voor de samenleving in haar geheel. Onze maatschappij aanvaardt verschillen, op voorwaarde dat ze begrijpelijk zijn en vergelijkbaar blijven. In plaats van hun versterking als een kostenpost te zien, zouden de bedrijven moeten beseffen dat ze veel te winnen hebben bij het herstel van de rechten van de werknemers, die in de goede jaren de integratie en de sociale promotie hebben bevorderd en waar zij hun welvaart aan te danken hebben.

Paul Magnette is voorzitter van de PS en burgemeester van Charleroi. Zijn column verschijnt tweewekelijks op dinsdag.